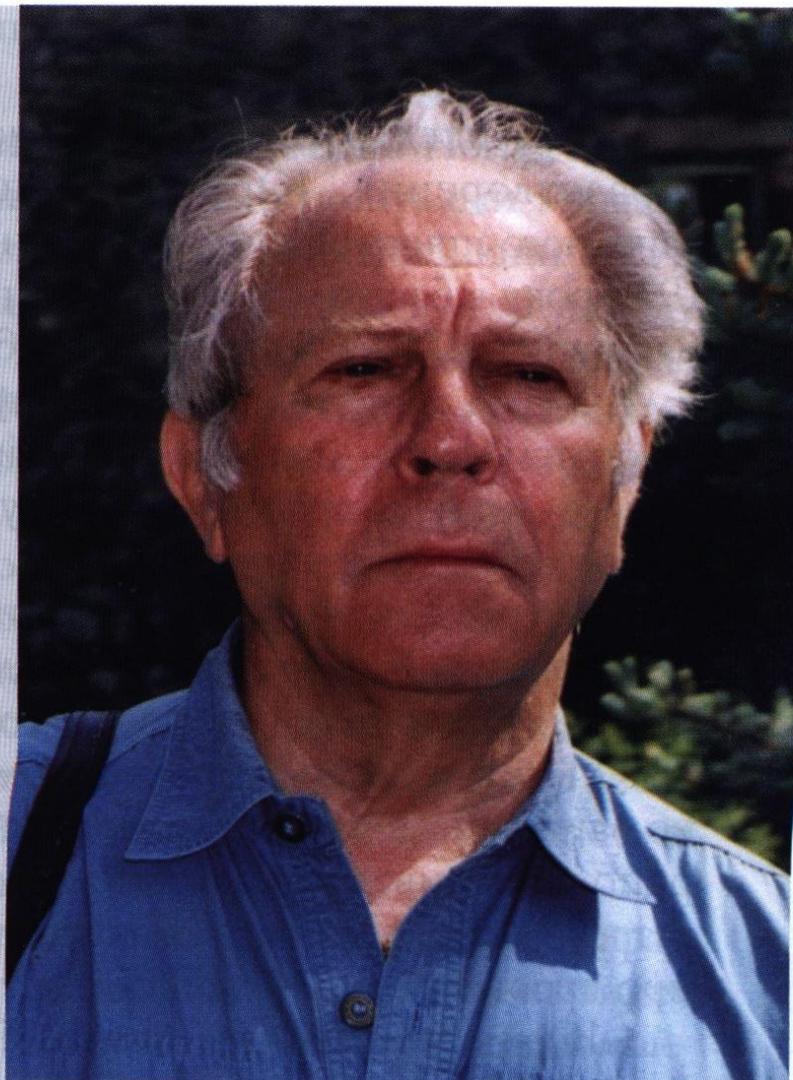

Х
У
Д
О
Ж
Н
И
К

ЮРІЙ ДМИТРОВИЧ ГЕРЦ

Народний художник України Ю.Д.Герц завжди привітний, відкритий світу і людям, втім, радше філософ, ніж декларатор. Понад 50 років у мистецтві дають право на власні судження і власну позицію.

«Вийшло усе якось само собою», — каже Ю.Герц. — «Я малював не для нагород, титулів і звань. Моє малювання іде від душі.» Усе своє життя у мистецтві ішов шляхом розуміння і відчуття сердечного. Самоусвідомлення виникає на

глибині занурення у своє життя, при ретельному аналізі та моделюванні ситуації, що дає життєва зрілість.

Обравши для себе засобом самовираження мистецтво образотворення, Юрій Герц продовжив традицію народного прикрашання. Художник народився 27 лютого 1931 року в багатодітній сім'ї Герців у селі Лохово, що на мальовничій Мукачівщині. Юрко був третьою дитиною в сім'ї. З сім'ї виніс те, що потім вихлюпнеться на полотно водограєм фарб, дивиною силуетів, мозаїчністю форми. Саме з дитячих вражень постануть численні майбутні живописні екскурси у фольклор.

Зустріч з корифеями закарпатського живопису у 1947 році в Ужгородському художньо-промисловому училищі (пізніше — прикладного мистецтва) вплинула на Ю.Герца фундаментально. Молодий художник активно зацікавився своїм народом, своєю культурою. Дуже рано запалився ідеєю служіння народу, пронісши естафету своїх учителів Бокшая та Ерделі у піклуванні про зростання професійної освіти на Закарпатті.

Юрій Герц багато працює, їздить в експедиції по Верховині, вивчає архітектуру та ужиткове мистецтво гуцулів, лемків, бойків, гірської Хустщини та пониззя Тиси. Рідний край через призму народних звичаїв та обрядів змусив Ю.Герца по-новому побачити довкілля. Художнику відкрився рідний народ через вишукані зразки вишивки, національного костюма, гаптування, ткацтва, різьби по дереву. Після десятиліть пошуку в галузі образотворчого мистецтва у Ю.Герца з'являється в кінці 60-х років минулого століття свій особливий, досить декоративний стиль. Автор відходить від притаманної йому графічної оповідності. Багатство проявленого Ю.Герцом у живописних полотнах кольору зробить прорив у звичній площині закарпатської школи образотворення. Цей прорив проявить дух предковичних Карпат: самобутніх, неповторних,

унікальних, з гострим відчуттям волелюбності та поваги до предків.

Юрій Герц ніколи не стоїть на місці. Понад піввіку у творчості означені інтенсивними пошуками і знахідками художньої виразності. У своїй основі вони несуть «манайлівську» традицію передачі сили і моці народу. Вбачається не просто захоплення експресією Манайла, його творчої манери. Ю.Герц високо піднімає штандарт професіоналізму, що притаманне кращим зразкам народного мистецтва Закарпаття. Ця теза спадковості стилістичних особливостей народного мистецтва набула ознак сталості у творчості народного художника України Ю.Герца. Чи то у мандрівках Карпатами, чи в урбаністично-фольклорних розвідках Ю.Герц шукає і знаходить себе. Нові форми знайдених живописних вирішень будуть проходити майже завжди на межі реалізму та постмодерну, авангарду.

Оптимістичне мистецтво народного художника України Ю.Герца завойовує все більше і більше симпатиків. Харизматична Тетяна Яблонська свого часу у себе в майстерні повісила на стіну «Гуцульщину» Юрія Герца — щедру на колір та відчуття безмежного щастя. Поетика живописного твору нашого земляка вразила видатну майстриню «польотом кольору». По-доброму заздрячи закарпатцям, мріяла про життєдайне джерело свободи творення від моменту знайомства з місцевою школою образотворення. Юрій Герц в ній зайняв свій особливий, музично-живописний знаковий простір.

Серія творів Ю.Герца, присвячена закарпатським церквам та дерев'яному зодчеству називається «Карпатські святині». До глядача автор доносить пристрасне, чисте, без побутописання зображення матеріалізованого у полотнах трепету глибокої віри земляків. Художник і сам проймається глибиною батьківської віри. У часи тяжкої безнадії і смутку саме вона давала снаги до життя.

Бажанням поділитися з людьми джерелом душевної гармонії та рівноваги сповнені пейзажі з дерев'яними храмами. Вони — мов часові віконечка до устремлінь та вірувань батьків. Минуле, збережене зусиллями духу людей віруючих, мов запорука прийдешнього. Воно промовляє шедеврами зодчества, дерев'яним мереживом куполів, різьбленим іконостасом.

За полум'яно-веселкові, переконливі своєю народністю, красномовні полотна серії «Барвіста Верховина» Ю.Д.Герц був відзначений Державною премією ім. Т.Шевченка у 1994 році. Така нагорода — визнання на державному рівні, коли творчість художника репрезентує націю, а за творцем стоїть держава як запорука поваги до культурних цінностей народу, до культурної спадщини нації.

У полотнах народного художника України Ю.Герца постійно оптимістична, мажорна атмосфера. Живописні твори художника нагадують чудові вітражі, мозаїки, витворені з прозорих смальт. Пісенно-фольклорна традиція рідного народу виображена у Ю.Герца кольоровою декоративністю відкритих площин, що іноді сплітаються у багатозначні візерунки. Весілля, першотравень, коляди, різдвяні вертепи захоплюють свіжістю народного світосприймання. Народний художник України Ю.Герц почерпнув із загадковості людської душі живописне розмаїття небуденного людського щастя.

Герц — означає в німецькій мові «серце», влучно підмітили дослідники, а мова серця — це почуття. Апофеозом творчого шляху автора стали твори 1990-х років. Втім, сучасна майстерня автора заповнена новими картонами. Ми впевнені, що нас чекає нова зустріч з народним художником України, лауреатом Національної премії України ім. Т.Шевченка Ю.Герцом — неочікуваним, несподіваним і новим. У колекції Закарпатського обласного художнього музею ім. Й.Бокшая зберігаються

26 живописних та 1 графічний твір нашого земляка. Збірка творів народного художника України Ю.Герца охоплює усі періоди становлення та утвердження авторської манери творця.

Широко відома творчість Ю.Герца і за межами нашої країни, де вона користується незмінним успіхом у глядачів, як на персональній виставці 2001 року в Ужгороді, на Всеукраїнській виставці 2001 року в Києві, а також на виставці українського образотворчого мистецтва 2002 року у Москві.

ЛЮДМИЛА БІКСЕЙ

У майстерні, 2005 р.

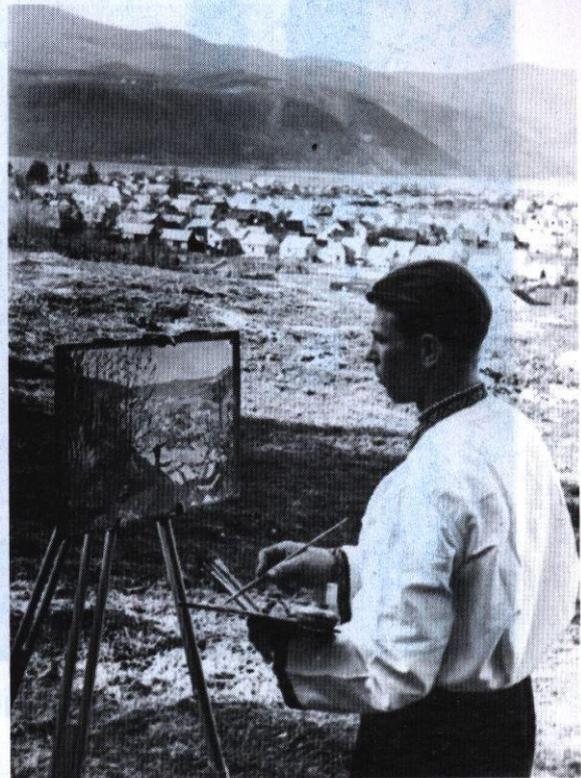
На пленері з колегами у с.Жданівці, 1980 с.

Юрій Герц

На етюдах. Околиці м.Хуст.
1956 р.

У майстерні. 2005 р.

На пленері з колегами у с.Жденієво. 1980 р.

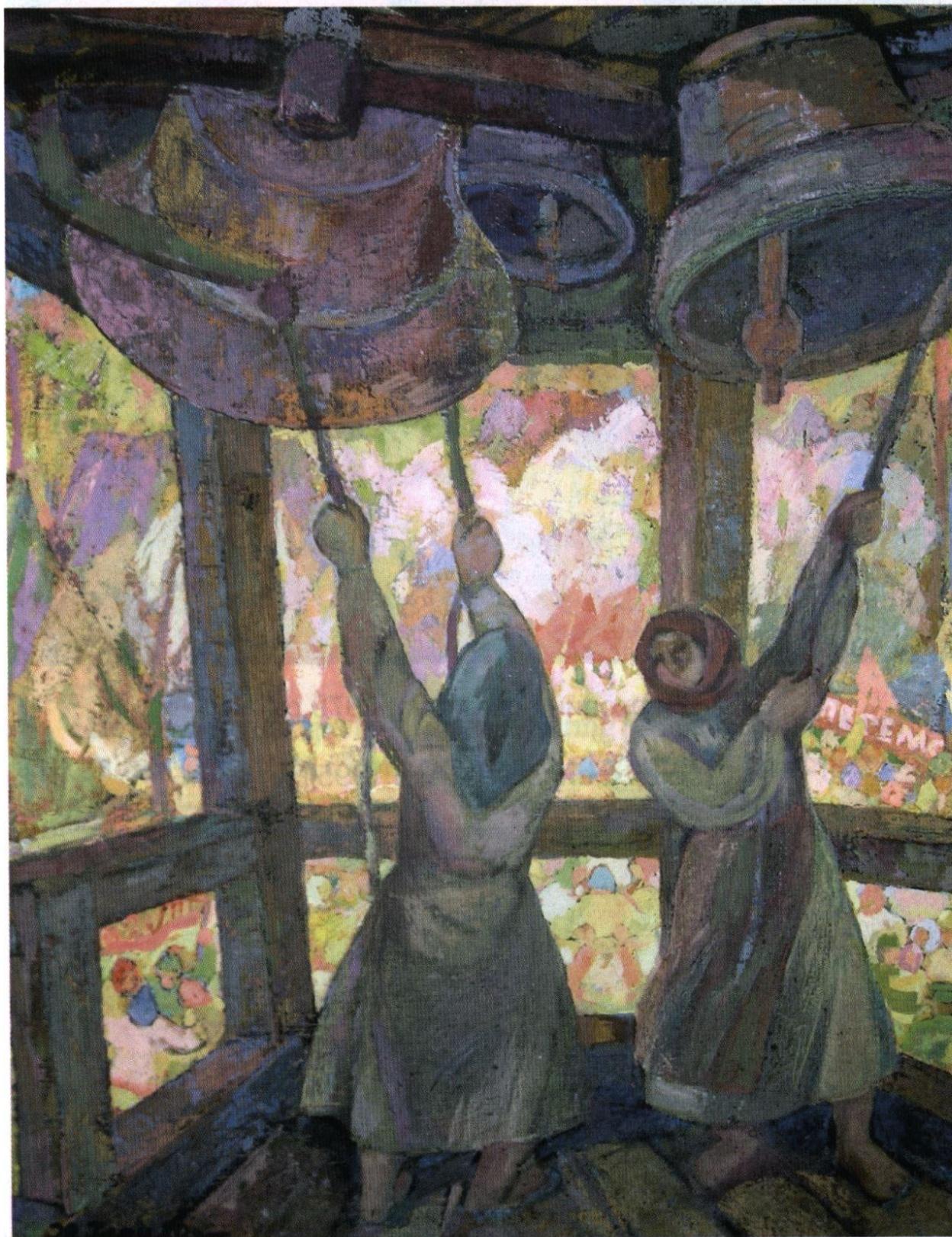

Верховинське весілля. 1978 р.

Танець молоді. 1972 р.

Перемога. 1980 р.

Верховина святкова. 1979 р.

Верховинська зима. 1995 р.

Бібліографія Ю.Герца

Про присудження Державних премій України ім. Т. Шевченка 1994 року: указ Президента України від 02. 03. 1994 р. № 70/94 : [у т. ч. Герцу Юрієві Дмитровичу, художникові, – за серію картин «Барвіста Верховина»] // Культура і життя. – 1994. – 12 берез. – С. 1.; Молодь України. – 1994. – 5 берез. – С. 1.

Окремі видання

1995

Юрій Дмитрович Герц = Yuri Gerts [Образотворчий матеріал] : [каталог] / Ю. Герц. – Ужгород, 1995. – 36 с. – Укр. та англ. мовами.

2003

Незамулене джерело = Unsilted Spring [Образотворчий матеріал] : [альб.-кат.] / Ю. Герц; упоряд. Б. Кушнір. – Ужгород: Карпати, 2003. – 46 с. : іл., порт. – Укр. та англ. мовами.

2006

Герц, Ю. = Herts, Y. Барвіста Верховина = Flowery Verkhovina [Образотворчий матеріал] / Ю. Герц; вступ. ст. Л. Біксей; ред. Б. Г. Кушнір; пер. англ. Ю. Петрушко; фото М. Герц, В. Ньорія. – Ужгород: Карпати, 2006. – 64 с. : іл. – Укр. та англ. мовами.

Матеріали, надруковані в збірниках

Изобразительное искусство Закарпатья : живопись, скульптура, графика, монументальное искусство [Изоматериал] / авт. текста И. И. Бокшай. – М. : Совет. художник, 1973. – 25 с. + 45 с. цвет. ил.

О Ю. Герце: Ил. С. 19-20.

Художники Закарпаття : живопись, графика, скульптура, декоративно-прикладное искусство : кат. выст. [Изоматериал] / вступ. ст. Г. Островского. – М. : Совет художник, 1979. – 26 с.; 44 ил.

О Ю. Герце: Ил. С. 11.

Художники Закарпаття [Образотворчий матеріал] = Artists of Transcarpathia : до 55-річчя Закарпат. орг. Нац. Спільки художників України : [альб.-кат.] / упоряд. Б. І. Кузьма, К. Є. Стельмах. – Ужгород: Карпати, 2001. – 240 с.; іл. – Укр. та англ. мовами.

Про Ю. Герца: С. 80, іл. С. 81.

Мистецтво Закарпаття [Образотворчий матеріал] : кат. творів із фондів музею. Кн. 1/ авт. ідеї О. Зайцев; вступ. ст. Л. Біксей; ред. рада : О. Зайцев, [та ін.]; фото О. Попова; Закарпат. обл. художній музей ім. Й. Бокшая. – Ужгород: Шарк, 2005. – 200 с. : іл. – (Каталог колекції Закарпатського обласного художнього музею ім. Й. Бокшая).

Про Ю. Герца: С. 48-50; іл. с. 49.

Інтерв'ю з Ю. Герцем

1999

Планета барвистого саява [Текст]: [інтерв'ю з художником / розмовляв М. Фединишинець] / Ю. Герц // Срібна Земля – Фест. – 1999. – 14-20 січ. – С. 15.

2001

«Літаю у снах і бачу музику своїх майбутніх картин» [Текст]: [інтерв'ю з художником / записала Л. Кешеля] / Ю. Герц // Ужгород. – 2001. – 3 берез. – С. 13.

2003

«Без роботи в майстерні не мислю й дня ...» [Текст]: [інтерв'ю, Ю. Герцу присвоєно звання «Нар. художник України» / записала Л. Попова] / Ю. Герц // Новини Закарпаття. – 2003. – 11 жовт. – С. 12.

Планети барвистої саяво [Текст]: [бесіда з художником / розмовляв М. Фединишинець] / Ю. Герц // Закарпатці – лауреати Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка / упорядкув. та передм. О. Д. Скунець. – Ужгород: Гражда, 2003. – С. 85-92.

Хто фундаментально доповнює генофондний ряд [Текст]: [інтерв'ю з художником / записав М. Мейсарош-Фединишинець] / Ю. Герц // Старий замок. – 2003. – 31 лип. – С. 12.

2006

Церква – як сонце навколо неї у селі всі і все крутиться [Текст]: [інтерв'ю з художником / записав М. Мейсарош-Фединишинець] / Ю. Герц // Моя новинка. – 2006. – 1 черв. – С. 6.

Література про життя та творчість

1974

Островський, Г. Образотворче мистецтво Закарпаття [Текст] / Г. Островський – К. : Мистецтво, 1974. – 200 с.

Про Ю. Герца: С. 192.

1991

Біксей, Л. Освідчення в любові... [Текст]: [Ю. Герцу – 60] / Л. Біксей; фото О. Попова // Новини Закарпаття. – 1991. – 27 лют. – С. 6.

Кухта, В. Хорал віри й надії [Текст]: [Ю. Д. Герцу – 60] / В. Кухта // Карпат. край. – 1991. – 12 берез. – С. 14.

Мартиненко, В. Барви завзяття і радості [Текст]: [штрихи до портрета засл. худож. УРСР Ю. Герца] / В. Мартиненко // Закарпат. правда. – 1991. – 27 лют. – С. 4.

1994

Зимомря, М. Одухотвореність живописної гармонії [Текст]: [творчість худож. Ю. Герца] / М. Зимомря // Срібна Земля. – 1994. – 24 верес. – С. 10.

Синявська, А. Щедрі жнива Юрія Герца [Текст] / А. Синявська // Культура і життя. – 1994. – № 11-12. – С. 6.

1995

Рішко, М. Філософія краси і добра [Текст] : [худож. Ю. Герц] / М. Рішко // Новини Закарпаття. – 1995. – 29 черв. – С. 6.

1996

Басараб, В. Теплі джерела під горою [Текст] : [до 65-річчя Ю. Герца] / В. Басараб // Новини Закарпаття. – 1996. – 27 лют. – С. 5.

1997

Барбіл, Б. Святині – храми на полотнах шевченківського лауреата [Текст] : [вист. Ю. Герца] / Б. Барбіл // Срібна Земля–Фест. – 1997. – 15-21 трав. – С. 14.

Фединишинець, В. Карпатські святині [Текст] : [худож. Ю. Герц] / В. Фединашинець // Новини Закарпаття. – 1997. – 15 квіт. – С. 6.

Фединишинець, В. Краса єднає людей [Текст] : [народні свята і обряди на полотнах Ю. Герца] / В. Фединашинець // Благо-вісник. – 1997. – № 6. – С. 4.

1998

Басараб, В. Карпати в образному світі [Текст] : [новий альб. худож. Ю. Герца, лауреата Держ. премії ім. Т. Шевченка] / В. Басараб // Новини Закарпаття. – 1998. – 14 лют. – С. 11.

Зейкан, Ю. «У житті мусить бути музика і гармонія» [Текст] : [про подружжя Юрія та Наталію Герців] / Ю. Зейкан // Молодь Закарпаття – реформа. – 1998. – 11 лип. – С. 4.

Образний світ Юрія Герца [Текст] : [про буклет «Ю. Герц»] // Молодь Закарпаття – реформа. – 1998. – 6 черв. – С. 5.

1999

Зейкан, Ю. Юрій Герц – своїм землякам [Текст] : [творчість засл. худож. України Ю. Герца] / Ю. Зейкан // Молодь Закарпаття – реформа. – 1999. – 23 січ. – С. 3.

Рішко, М. Вернісаж маестро... при свічках [Текст] : [вист. полотен Ю. Герца] / М. Рішко // Старий замок. – 1999. – 21 січ. – С. 2.

Фединишинець, В. Герц мав народитися в Герцівцях [Текст] : [обрядово-різдвяні мотиви худож.-митця Ю. Герца] / В. Фединашинець // Срібна Земля. – 1999. – 16 січ. – С. 13.

2000

Юрій Герц – державний стипендіат [Текст] : [держ. стипендія засл. худож. України Ю. Д. Герцу] // Новини Закарпаття. – 2000. – 4 лист. – С. 2.

2001

Біксей, Л. Оптимізм і мудрість народної правди [Текст] : [Ю. Герцу – 70] / Л. Біксей // Новини Закарпаття. – 2001. – 27 лют. – С. 6.

«Найбільше досягнення – свобода творчості» – визнає заслужений художник України, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка Юрій Герц [Текст] // Новини Закарпаття. – 2001. – 23 серп. – С. 13.

2002

Бальзак, Л. Юрій Герц – майстер співучого кольору [Текст] / Л. Бальзак // Євроміст. – 2002. – 21 лют. – С. 7.

2003

Юрій Герц : художник [Текст] // Закарпатці – лауреати Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка / упоряд. та передм. О. Д. Скунець. – Ужгород : Гражда, 2003. – С. 85-84.

2004

Біксей, Л. Мистецтво Закарпаття ХХ ст. [Текст] / Л. Біксей // Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая : альбом / кер. проекту : О. Шпеник, О. Зайцев; фоторепродукції О. Попова; текст : Л. Біксей, О. Приходько, Г. Ришова. – Ужгород : Шарк, 2004. – С. 129-132.

Біксей, Л. Штрихи до творчого портрета заслуженого художника України, лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Юрія Герца [Текст] / Л. Біксей // Наук. зб. краєзн. закарпат. музею. – Вип. 6. – Ужгород: Патент, 2004. – С. 192-206.

2005

Небесник, І. Творчість видатних художників Закарпаття [Текст] : навч. посіб. / Мін-во освіти і науки України; Закарпат. худож. ін-т. – Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2005. – 76 с.

Про Ю. Герца: С. 66-69.

2006

Біксей, Л. Мистецтво в тисячу Герц. Три чверті – мов ритм серця [Текст] : [до 75-річчя худож. Ю. Герца] / Л. Біксей // Новини Закарпаття. – 2006. – 25 лют. – С. 13.

Гарагонич, В. Співець барвистої України [Текст] : [нар. худож. Юрієві Герцу – 75] / В. Гарагонич // Панорама. – 2006. – 25 лют. – С. 2.

Герцог закарпатського живопису [Текст] : [до 75 – річчя худож. Ю. Герца] // Соціал-демократ. – 2006. – 2 берез. – С. 14.

Його мистецтво – поетична пісня [Текст] : [до 75 – річчя худож. Ю. Герца] // Карпат. Україна. – 2006. – 25 лют. – С. 14.

Мишанич, В. Сонце на кінчику пензля [Текст] : [про худож. Ю. Герца] / В. Мишанич // Ужгород. – 2006. – 3 черв. – С. 12.

Фединишинець, В. Вийшов альбом Юрія Герца [Текст] / В. Фединашинець // Фест. – 2006. – 26 жовт. – 1 лист. – С. 14.

2007

Приходько, О. Живописний енциклопедист рідного краю [Текст] : [худож. Ю. Герц] / О. Приходько // Образотв. мистецтво. – 2007. – № 1. – С. 44 – 45.

2008

Біксей, Л. Тарас Шеченко і закарпатські митці – лауреати Національної премії ім. Т. Шевченка [Текст] / Л. Біксей, Є. Стародубцева // Культуролог. джерела. – 2008. – № 1. – С. 13-15.

Довідкові матеріали

1994

Митці Закарпаття [Текст] / відп. за випуск В. М. Беца, К. Є. Стельмах. – Ужгород, 1994. – 120 с.

Про Ю. Герца: С. 36.

1997

Мистецтво України : біогр. довід. [Текст] / упоряд. А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський; за ред. А. В. Кудрицького. – К. : Укр. енцикл. ім. М. Бажана. – 1997. – 700 с.

Про Ю. Герца: С. 149.

2001

Герц Юрій [Текст] // Поп, И. Энциклопедия Подкарпатской Руси / И. Поп. – Ужгород : Изд-во В. Падяка, 2001. – С. 134.

Герц Юрій Дмитрович [Текст] // Шевченківські лауреати 1962-2001 : енциклопед. довід. / авт.-упоряд. М. Г. Лабінський; вступ. сл. І. М. Дзюби. – К. : Криниця, 2001. – С. 87. : порт.

2006

Мишанич, О. Герц Юрій Дмитрович [Текст] / О. Мишанич, К. Стельмах // Енциклопедія сучасної України. Т. 5 : Вод-Гн / НАН України, Наук. т-во ім. Шевченка, Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України; редкол. І. М. Дзюба [та ін.]. – К., 2006. – С. 568-569. : іл. – С. 490.

2007

Хланта, І. В. Герц Юрій Дмитрович [Текст] / І. Хланта // Енциклопедія Закарпаття : визначні особи ХХ століття / наук. ред. О. Д. Довганич. – Ужгород: Гражда, 2007. – С. 91. : порт.